

Pr L116124KJ
B-58

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр РкШ6(2-4ч); Б58 Инв. № 2625471Автор Влизько О.Назва Мій друг дон-Муан.Місце, рік видання Х., [1934.].Кіл-ть стор. 62, [2] с.

-\\- окр. листів _____

-\\- ілюстрацій [1] арк. порір.

-\\- карт _____

-\\- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка: 9.07.2003;
Молд -

21

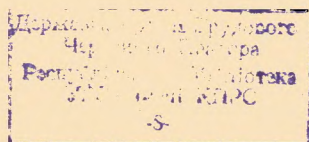
РАДЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА • ХАРКІВ

Державна ордену Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС
-3-

A522313

О. ВЛИЗЬКО

МІЙ ДРУГ
ДОН-ЖУАН

РЕДАКТОР *Н. РИБАК*
ХУДОЖНИК *О. РУБАН*
ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛ. *Л. ПОЗІНА*
КОРЕКТОР *А. ФАЙБІШЕНКО*

Головліт № 4044 (1025). Вид № 20. Зам. № 1526.
Тираж 1650 прим. 4 друк. арк. Передано до на-
бору 15/X 33 р. Підписано до друку 13/XI 33 р.
Форм. паперу $\frac{1}{32}$ 62 × 94. Вага м. етоти 40 кг.
Друк. зн. на аркуш 30000. Київ, 1934 р.
Шоста друкарня УПП ДВОУ.

ПЕРЕДМОВА

Було отак: — були бездари
усіх мастей
і „критики“, — що як „ударять“
то вже й костей —

своїх не визбиравш. „Друзі“ ж —
при цій біді
йшли геть („катюзі по заслузі!“).
І от, тоді —

в собі злякавшись краплі іною —
я зойк душі
інтелектуальної, страшної —
рядком душив, —

тим, що, як ірім, як вдар з плеча, як
стріл в ніч бува,

але ні в кого не влучає
і не вбива.

Таких рядків — мені подібні
були раби: —
до краю, — ні відчувши діб, ні
цих діб доби, —

в крижини рим, в слова холодні,
в не вірш, — а річ —
тікали з власної безодні —
від протиріч,

і лірику вкладали мітом
в уста добі,
її лишивши хатнім світом
сам-друг собі.

Тепер я душу видам, навіть
коли б вона
була задрипана й цунява —
хай не мина

і осуду, та тільки б цінна,
як скарб чуття, —
щоб вийшла з льоху й емоційна
ішла в життя.

Бо я відчув, за що епоха
найбільше б'є, —
за те, що хтось своєю бою, —
який не є, —

*Йй не показує у дійсній
його красі, —
в широкій чистоті й у тісній
калюжі гряді!*

*Я ж не святий, — я просто учень
всім знаних хиб. —
Мій дух мене і бив і мучив
і вшир і вглиб.*

*Але цей чорт скориться й щезне, —
якщо до рук
читач і критик візьмуть чесно
і скажуть: — Друж!*

12/1-33

МІЙ ДРУГ ДОН-ЖУАН

ПОЕМА КОХАННЯ

„Більш од усього пошкодили Петрарці в очах
Лаури його совети. І коли Ромео, ще стоячи
однією ногою на шовковій драбинці, гаяв час,
викауючи свій екстаз у звертаннях до ночі й
місяця,— Джульєта нетерпляче стукала пальцями
поґбилицях балкона і думала: „Ах, який же ти
бавікало, сине Монтекі!“

Карлос Фрадїк Мендеш.

На восьме березня глупа ніч,
На лоба рвонувши баньки осовілі,
Мене несподівано віч-на-віч
Стикнула з героєм Севільї.

Спочатку подумав: — галюцинації,
Хотів логічно лізти на стіни,
Але второпав — гішпанської нації,
Громадянин Жуан, позапартійний.

Довгастий, в плащі, як на стрісі лелека,
Старий уже, з вусами, як у моржа, —
Він скочив зі столу, не так, щоб здалека, —
Не то зі сторінок Байрона Джека,
Не то з недоїденого коржа.

Спокійно зирнувши на дивного дона,
Кажу: — Сідайте! Будьте, як вдома!

Не знаю, до чого візита ваша,
Але, я повен до вас інтереса,
Як ся мав вапа мамаша,
Донна Інеса?

У мене з коханою трагедія роздорова, —
Пошукаю в особі вашій розради.
Я вашій присутності радий здорово,
Прямо сказати — здорово радий!

Весело буде мені подивитися,
Як крутяться ваші кумедні остроги,
До того ж дізнатись про темні дороги
Байронової несамовитості!

Чому він залишив вас у вагіні
Якоїсь там Фіц-Фольк,—красуні й герцогині?

На зойк цікавості, не ворухнувши вухом,
Спить історія без сну і без наркозу,
От і думав я, пішла земля вам пухом,
Як і вашому татусю, дову - Хозе!

Бачу я, літа у вас доволі зрілі,
Крутите солідно сивий вус!
Біографії сторінки підозрілі
Думаю почути з ваших вуст!

Місяця нема
тут, чи мо весна не та?
що колись була?
Ті ж вони! Лиш я один
Той же, що й раніш, але. .

Аравіра Наріхіра

„Ісе-моногата рі“.

Починайте, дон-Жуане,
розкажіть но, як діла, —
Скільки ще нових романів
ваша доля вам дала!
Од Севільї до Гренади,
в синіх сутінках ночей,
Як там ваші серенади,
як там стуки од мечей?
І, до речі, де дівчата,
що п'яніли ви від них?
Чи в двадцятім віці є ще
хтось із тих дівчат чудних?
Ні! — несміливо й тихенько
мовив слово дон-Жуан,
Так поволі й кволо, ніби
шматень хліба розжував. —
— Да, Влизько, уже давненько
я на час кладу вінок.

І страждаю й добре знаю, —
вже нема отих жінок!
Вже ні Джулії немає,
вже немає ні Гайде,
Замість них брудна потвора
до моїх обійм іде!
У сучаєному нікчем'ї
жінка гірша від ярма,
І немає в неї серця,
як і розуму нема!
Може двох любити зразу,
як би кожен не болів,
А до того ще й тримати
цілу зграю кобелів!
Ех, та що казати! Краще
почитайте вірші ці,
Що в ночі я їх проплакав,
їм не зміг звести кінці.
З ними бився, їхнім ритмом
шум епохи, серця стук
Вбив, і мертві від одчаю
випадали рими з рук!

Скидаю шапку. Читаю вірші.

„Поема про поета“. Сикун-Ту.

Читати чужий про кохання вірш —
Що в на світі
За цю перспективу гіркіш і гірш
У літ розквіті?

Мені, як поетові, це й поготів
Болюча рана!..
Та в позу редактора стаття я схотів
Для дон-Жуана.

До того ж у нього ж і шпага, й є
в пістолях кулі! —
Нехай собі краще горілку п'є
Та їсть пікулі!

Він ладний радянського пити вина
Хоч цілі цєбра,
Бо в голову, звісно, — йому сивина,
А біс у ребра!

IV. ПЕРШИЙ ВІРШ ДОН-ЖУАНА

„Справді, я люблю тебе не очима, тому що вони бачать у тобі тисячі вад; але серце моє любить у тобі те, що очі зневажають; воно — всупереч зорові — охоче марить тобою“.

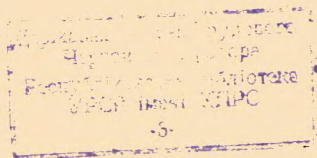
Вільям Шекспір. „Сонети“.

О, переможцю, хоч один раз грізно
Поразки визнає!
Байдуже-роблено гукни, покиль не пізно:
— Чорт з нею! Най!
Признай, що ти, як з грішми то бував —
В розмін попав! —
Того, що шукано, — і не було й немав,
Або проспав!
Та мрія єсть! В її важкому вірші
Себе тягни!
Та рви її, та бий, та форс не згірше
Од інших гни!
З початком серпня кинь кохання липня
І не пізніш!
Жени журбу, коли ж уперто липне, —
Стромляй на ніж!
На тічку кобелів — як всі барися,

І без пуття,
 Мов книга протарезна, гний і рвися,
 Грай все життя!
 Живи, дурний, в образі, болем битій,
 І тисноті, —
 Все серце прокрути не в тій орбіті,
 В кінці — не ті!

2625471

17

У. ДРУГИЙ ВІРШ ДОН-ЖУАНА

„Мої мислі й промови такі, як у божевільних,—
далекі від правди й брехливі в своїх висловах:
я присягався, що ти біла, і уявляв тебе ясною,
а ти чорна, як пекло, похмура, як ніч“.

Вільям Шекспір „Сонети“

З кімнати темної я зараз вийду звіром,
І скінчиться незрозуміле, й вас
Побачу картою, що в неї щиро вірив,
І що на ню лише припався — „пас!“

І буде біль, і мрія зійде в прозу,
І порох мрійника злетить з моїх чобіт,
І стане ясно, чітко, без неврозу,
Що образ чистий закохання — міт.

Гра буде скінчена. Даремні будуть сльози.
З рук позичальника чи стану ждати кінця?! —
Бо ж ті, що програвають туз і козир —
Знаходять виграш в грамах двох свинця!

Та гірше те, що в біль без меж і гаті
Мене відкине не провалом гри,
А тим, що карти всі були цятаті,
І що зі мною грали шулери!

VI. ТРЕТІЙ ВІРШ ДОН-ЖУАНА

„О, лукава любов! Ти засліплюєш мене моїми
сльозами для того, щоб мої прояснені очі не
роздивлялися твоїх низьких шахрайств“.

Вільям Шекспір „Со п е т и“

Темно... Моторошно... Хочеться плакати...

Зуби зціплю...

З ким же мені на самоті балакати?..

Глухо... Люблю...

Пустка... Пустеля... Не розвидняється...

Тільки не плач!

Не плач же, не плач, бо тобі залишається

Третий какач!...

VII. ЧЕТВЕРТИЙ ВІРШ ДОН-ЖУАНА

„Я присягався, що ти красива, до того був
я злочинним, що міг божитися всупереч істині,—
навіть у подібній огидній брехні“.

Вільям Шекспіо „Союети“.

Зі шкури часу вилізаючи,
Ти знов ставш дитям картатим,
І знову треба, колисаючи,
Тебе в пелюшки угортати!

І в котрий раз ти знову родишся.
Страждавш наново й кохаєш,—
Ні захищатись, ні боротися
Наївно-вперто не бажавш!

Тобі весь світ здається райдужним,
Що легко йде й дається в руки,
Ти хочеш щастя жестом крадіжним
Схопити й крити власні муки!

І б'ють за це, бо нагороджують
Замість поваги — лясасами,
І ти, так само, як народжений,
Дурний — і плачешся так само!

Не жди ж, хоч раз на вік свій, милості,
Не ворущися жодним нервом,
А спробуй з мрії тихо вилізти
І звнать, що мрія стала стервом!

VIII

„Для вірша першого в світі ловеласа —
це було воістину надто ординарно“.

„І с е - м о н о г а т а р і“ *Арівара Наріхіра*.

Прочитав я вірші дон-Жуана, —
Й зрозумілим стало все мені: —
Бо побачив я нудного пана,
Що з ледарства б'ється в мрій мані.

У не смаці часу і не в курсі
Він живе від часу навпаки.
Світ він бачить тільки в тім ракурсі,
Що заводить в дикі тупики.

Час біжить, а він все нижче пада,
Він з орла на курки сходить лет,
Фрез брудніє, іржавіє шпада,
Рветься оксамитовий колет.

Час біжить, як рана ножева на
Серці — час болю, болю і от —

Повстає з героя — дон-Жуана —
Блазень героїчний дон-Кіхот: —

Руки мислення, — такі ж, як тіла — мляві,
Але в сяйві дивних древніх поз —
Кращим в світі, у своїй уяві,
Лицарем — він їде у Тобов.

І до просто баба — Дульцинеї —
Він, як до принцеси, йде, вірніш —
Втілює він власні мрії в неї, —
А від неї мав — третій книш!

не здібний навіть уяснити —
Де це, що це боком виліза, —
Власна мрія? Проза часу? — скіти
Починав, й з ока б'є слюза.

Як і кожний смертний, — головатий —
Тим не менше він не може ні
Просто на цю справу наплювати,
Ні здогнати бравим бігом дні!

Вічно в нього, в роті, десь то, ген там —
Все болить не той, так інший зуб. —
Він найгірший тип інтелігента, —
Звіра, котрий став рідким, як зубр.

Він не тільки у кохання сфері, —
Ні, й в усім, з усім веде бої

И завше не в свої заходить двері,
Бо — не визнає їх за свої.

Він з добою, взагалі, в роздорі,
Опору ж не терпить поготів.
І виходить, — не стара, — нова історія: —
Різність світогляду двох світів.

Тут і крапка: з вечора до рання
Йде дрібної психіки крутіж...

„Дійсно, це була дама, що з нею вітатися
було дуже важко“

„Ісе-моногогари“. *Арівара Наріхіра.*

Я кажу слова до дон-Жуана,
Крутячи сарказм щораз крутіш:

Тоді, як вас цікавить лише
Мрійно-ніжна міщанка Лоліта, —
Приходить Ликера й з часу траншей
Висував гарматою теодоліта!

Тоді, коли ви, щоб розважити сплін,
Ідеали чекаєте дуті, —
Та сама Ликера складних дисциплін
Граніти гризе в інституті!

Тоді, коли ви ще чекаєте цнот —
Для нас вони — майже наруга,
І наша Ликера без зайвих ніжнот
Стає за товариша й друга.

Вона, коли схоче — й життя по гроб
Кохати зумів й стане,
Та тільки без хворих проблемок нероб,
Таких, як ви, дон-Жуане! —

Ви мрієте про ідіотські раї,
Де Адамів призначено Євам,
Тому то сучасні ідеї свої
Одкошем Ликера й дав вам!

А ви, як і слід, — епікур, сибарит, —
Переплутавши вік і дати —
Ще більш на Ликеру роззявили ріт, —
Починаєте ви „страждати“!

Ще ваша й минулого часу єина —
Проблема оця старезна: —
Не любить вас баба, — це, значить, вона
Ще більше для вас інтересна!

І з часу одього ваш спокій зника,
І надвоє серце рветься,
І з часу одього щось виника —
Нещасним коханням зветься!

Неправда! Бо це не на серці поріз! —
Це гірша від гіршого лиха —
Ображена страшно, до болю, до сліз
Дрібненького власника п'їха!

Вона, а не ваша так звана душа
Вгортається в туги тогу,
Якщо вам, натерши, підносять книша
І печений гарбуз до того!

І ви, взагалі, на дві голови
Нижчий від нас у своєму колеті!
Котіться ж собі ковбасою, бо ви
Є зайвим на нашій планеті!..

Х

„О жінки!“ — сказав Шекспір, — перевер.
нувся на другий бік і вмер.

А н е к д о т.

Пістоль дон-Жуанів покрила іржа,
Та якби там не було б, —
А з нього вилетіла душа,
Бо куля влетіла в лоб!

Тоді (о, читачко, завмири, як німа!
І ти, читачу, занімії!)
Дивлюсь: — дон-Жуана, що був, то й нема,
А труп на підлозі... мій!

1931—1933

КАНАРКОВИЙ ЮНАК

Якось такось о полудні,
в мохом браному музеї
ненароком ся спіткали
дон Гордій
і донна Анна.

Два чола, —
мікроцефала
і міщанки,
де пасуться
блекотори щуплих пуплів
зі слідами папільоток —

відклонилися посполу
і приємно і коректно,
респектабельно і чисто
ця ся вдіяла робота.

На тому світський кодекс,
виконуючи у міру
здібностей своїх і тямую, —
Дон Гордій зачав бесіду: —

— „Донно Анно, — безперечно, —
„Мій укоханий письменник, —
„Ще з дитинства, —
дон Сервантес
„Мігуель-і-Сааведра.

„Я читав Рабле, Війона,
„Тенісона, Кальдерона,
„Поля Фора, Осіяна,
„Гуга фона-Гофмансталя,

„Тіка, Гофмана, де-Ліля,
„Сімонса, Торквата Таса,
„Буало, Бодлера, Попа,
„Ван-Гасельта, Аріосто,

„Сірано де-Бержерака
„І Стразбурзького Готфріда,
„Ну і труверів штук десять,
„І Сміта Горобця з Техасу.

„Ще читав... якогось Карла...
„Як його... здається, Маркса...
„Ні... не я читав, а десь то...
„Чув... що чули, — як читали... —

„Це бридня, це банелюки,
„це курзю-верзю, —
                                пробачте, —
„Кури Химині.
                                Без романтизму
„Я не визнаю нічого.

„Будньому нема містини
„В мрійнім домі дон-Кіхота,
„Штибу чорного, —
                                Тюдору,
„Що мов будує серце.

„Донно Анно,
                                вірте,
                                знайте, —
„Лицар вигляду сумного —
„Нам, принаймні, особисто
„Імпонує набагато більше.

„О, романтику з Ламанчу,
„Завше згодний унітаза
„З перукарської родини
„Мати за шолом Мамбріна!

„О, вояко з вітряками,
„Там твій стик з багном епохи,
„Де й Гергепа прозаїчна —
„Дульцінея із Тобозу!

„Там же й виплески години,
„Де санчо вминав сало!..
„Вір же більше в Росінанта,
„Ніж у друзів, дон-Кіхоте!..

„О, засміяний герой,
„Нестосовний власним мріям
„І величний!..

О, Сервантес
„Мігуель-і-Сааведро, —

„Саркастичний, іронічний,
„Нищий за свого героя,
„Що твої підтяжки правлять
„За реліквії відрідкам!..

„Гм!..

Коли вже об'єктивно,
„Точно і діалектично,
„Врахувавши за і проти,
„І з прононсом говорити, —

„То й мої оці тортури, —
„Занотовані рядками, —
„Будуть вкладкою в музеї,
„А мізки, — у пантеони.

„Ось в руках тримаю витвір
„Двох ночей і пляшки пива,
„Донно Анно, —
навіженних,

„Геніальних, —
донно Анно!..“

Дон-Гордій умлів.

Прегарна

Бліда неміч на обличчі
Запвіла.

В очах кипіли
Обрії та перспективи.

Донку Анну лихоманка
Охопила: —

Мовить донна:

„— Ах, надхнений дон-Гордію —
„Ви — портрет Оскара Вайлда!

„Будьте ласка, — завітайте, —
„Я вас втішу, й з вами будем
„І щасливі, й безталанні,
„І загадані,

а згола, —

„Абеляр та Елоїза,
„Піп Прево, — Манон Леско, і,
„Ще багато всяких інших,
„Що страждали й пили в дошку!“

Дон-Гордій превельми вдячний, —
До землі, коректно, всупіль
Респектабельно і чисто
Дав чолом для донни-Анни.

Враз війнуло ковбасою
З часником, —
І люденятко

Пояснило:

— „Я сторожа й
Зачинятиму музея!“

Дон-Гордій од невбачаю
Впав у здриг, —
за донну Анну
Ухопився, й випав витвір
Двох ночей і сороковки.

Хто їх знає, — ночі, очі,
Стодівочі, хто охопить
Цей процес, коли людину
Мучать вірші й алкоголі, —

Той зачув цю подію, —
Без пори — загибель твору,
Що колись користувався б
Історичною вагою.

Бо піїта й Донна Анна, —
Не відчувши катастрофи,
Вийшли із музею, й брамний
Зачинив за ними двері.

Заховав ключа в кишеню,
Позіхнуз і рушив ліньки

Учинить покаям огляд
Відповідно до регули.

Праця куца і не хитра: —
Підібрати випадково
Рукописа на паркеті,
Чхнути й —

...у паскудник сісти. —

Може, це — недооцінка
І переоцінка, може.
Але факт, що історичний
Документ пропав навіки!

О, славетний, геніальний
Дон-Гордію —

дуже жалко, —
Я, принаймні, вже жалкую,
Пожалкує й донна Анна, —

Що не може, бо не сила, —
Охопити людський геній
Брамних, в їхніх прецинічних,
Найбуденніших переймах!..

. . . . .

Читачу, доволі глуму! —
Розвінчаймо но героїв! —
Це ж не ренесанс еспанський,
А сучасність незазorna! —

„Дон“ і „донна“, —

чиста липа:

Ці типи, —

Гордій і Анна, —

Тільки їли беладонни.

А самі вони...

в киян!

СУЧАСНА ЛІРИКА

ПІСНЯ, ЯКОЇ НЕ ВБИТИ

Над Балтицьким і Чорним морем,
Над Ай-Петрі й над Ельбрусом,
Над Паміром і над Алтаєм
Починається пісня ця.
І карели її й татари,
І хевсури її й свани,
І таджики її й хакасці
На один починають тон.
І зроста грандіозна пісня,
І зроста надзвичайна пісня
Шахтарів і молотобойців,
Чабанів, мулярів і тесль. —
Тільки дикому й тупому,
Тільки ворогу класовому —
Не відчути, як у цю пісню
Обертається кожна річ.
Ноги йдуть і гудуть по бруках,

Ноги й бруки співають разом,
І в бадьорому їхнім співі
Чути клінкеру й хрому дует.
Тільки дикому й тупому,
Тільки ворогу класовому —
Це не скаже, що добре працюють
І вузятря й автодор!
Пролітають авта й співають
Про радянські автозаводи,
Про півтонки й півторатонки,
Про Детройти північних степів.
Вся країна співає громом
Риштовань, будівництв, ремонтів,
Надбудов, відбудов, проектів,
Забудов і перебудов.
Вся країна співає пісню
Ротаційок, грантів, блюмінгів,
Екскаваторів, драг, турбін і
Паровозів, копалень, домн.
Теплоходи злітають в воду
З лєнінградської судоверфі
І під кілем вода співає
Про Балтицькі моря труда.
Одесити про Чорне море
На заводі співають „Марті“,
А в Парижі співає Марті
Про далекий і свій завод.
Сонце сходить і знов заходить,
Як і завше й теж, як завше,

Місяць харкає в ночі кров'ю
І хворіє на „Т. Б. Ц.“.
Але наші здорові груди,
Але наші здорові пельки
Все співають, о, як співають
Безкінечну пісню діб!
Бетоняр — у каркасах гребель,
Покриваючи всі рекорди,
Про бетони співає пісню,
І співає під ним бетон.
Мулярі — в робітничих житлах
Вифарбовують в біле стелю,
І обмазана в крейді пісня
Виринається з їхніх вуст.
Металісти — сталеві стружки
З вус обмахуючи руками —
Металеву співають пісню,
І співає для них метал.
Залізничники — криють простір,
Переспівуючи кілометри,
Дзвонять в рейки, співають пісню,
Пролітаючи рими шпал.
Вся країна співає цю пісню
Сталінградськими тракторами,
І колгоспами й мостами
Магістралі Москва — Донбас.
Чірчікбуд, Анггарбуд, Великий
Шлях північний і порт Ігарка —
Все це в пісню, велику пісню

Перетворюється без кінця.
Пісня шириться, пісня в голос
Міліонів трудом зростає,
Пісня радісно переходить
Всі кордони й чавить їх.
Пісня громом росте в контакті
Рас і націй, і ось цю пісню
Вже однаково дзвінко співають
Парій Індії, негр, кулі.
Пісня котиться, рве закони,
Панський спокій тривожить пісня,
Вся поліція суходолів
Проти пісні на ноги стає.
Проти пісні виходять в похід
Контррозвідки усіх генштабів,
Дефензива й сигуранца,
Скотланд-ярд і Сюрте-Женераль.
Дипломати встають з постілей,
Одягають фалшиві фраки,
Одягають фалшивий спокій,
Одягають фалшивий сміх
І фалшиві несуть привіти
До Літвінова й Карахана,
До Крестинського й у Женеві
Обмірковують пісню діб.
Пісню ловлять і б'ють на площах,
В пісню прямо й з кутка стріляють,
Одягають в кайдани пісню
І на пісню кладуть арешт.

Але пісня все рветься й рветься —
Через мури, кайдани, грати,
Через зуби, заціплені люттю
Міліонів пролетарів.
Проти пісні гармати роблять,
Проти пісні будують танки,
Проти пісні балони газом
Наливають, щоб пісню вбить.
Але пісня все рветься й рветься —
Через мури, кайдани, грати,
Через зуби, заціплені люттю
Міліонів пролетарів.
Океани ескадри пінять,
Бомбовози хвилюють небо, —
Все для пісні, все проти пісні,
Все на пісню, — щоб пісню вбить.
Але пісня все рветься й рветься —
Через мури, кайдани, грати,
Через зуби, заціплені люттю
Міліонів пролетарів.
Хай живе ж надзвичайна, гарна,
Хай живе щохвилинна, вічна,
Найритмічніша в світі пісня, —
Пісня з'єднаних в праці серць,
Пісня партії, пісня міці,
Пісня батьківщини трудящих,
Пісня Сталіна, пісня сталі,
Пісня правди про будні Рад!
Сонце сходить і знов заходить,

Як і завше, і теж, як завше,
Місяць харкає в ночі кров'ю
І хворіє на „Т. Б. Ц.“
Але наші здорові груди,
Але наші здорові пельки
Все співають, о, хай співають
Безкінечну пісню діб!
І карели її й татари,
І хевсури її й свани,
І таджики її й хакасці
На один починають тон.
Над Балтицьким і Чорним морем,
Над Ай-Петрі й над Ельбрусом,
Над Паміром і над Алтаєм
Починається пісня ця.

1932

ПРИМІТИВНА ПІСЕНЬКА

Не поволі і не зразу,
Не великі й не малі
Наші руки, наші м'язи
Ухопили центр землі.

І тоді під синє небо,
Очевидно, не дарма,
Вирізана там, де треба,
Вийшла земна бахтарма.

Крізь базальти, крізь граніти, —
Вбивши скальпелі-ломи, —
Серце земне, як терміти,
Почали точити ми.

З операції такої
Посміхалися пани,
Тільки згодом супокої
Загубили враз вони.

Спершу гучно, потім стиха
Нам пани казали: — „в вас
Пихи на чотири штихи
І немає сили в мас!“

Уникаючи скандалу,
Ми в цю хвилю їхню матъ
Шапками не закидали,
Хоч і мали право чхать!

Просто рушили колони
І зчинили в надрах руд
Вимножений на мільйони
Бій людини і споруд.

За Уралом і за Доном
Наша воля в цих боях, —
Шахтами зросла й бетоном
У підмурків бакаях.

Донедавна невідома
Ще нікому, — воля ця, —
Посміхом, вогнями домен
Сяла з кожного лиця.

І тепер шевром і хромом,
Обмаршовуючи брук —
Піснею ми, гасел громом
Славим справу наших рук.

Наші дії, наші рухи
Все вірніші, взагалі —
Наші м'язи, наші руки
Міцно держать центр землі!

1933

ПІСНЯ ПРО КОЛГОСПНЕ ЗЕРНО

Протруєне отруєними спірками й парами
і бурями бригадними і чварами нарад, —
зерно в корі чорнозему, у` борозн чорній рамі
парує ери гордістю, найкращим скарбом рад.

І зріст його оточено в робіт напрузі й гарті
турботами, тривогами, дрібницями дурниць,
і сміхом і посмішками, бо з ним став на карті
вся справа честі, доблесті, геройства справа й міць.

Ударник із ледарником за нього шпарко б'ється,
йому гультяй зі шкідником куркульським роблять гроб,
воно ж з упертим опором росте й ураз наллється
в колоса сам двадцять, — в наругу для нероб.

Тоді усі посмішечки, смішки та глузування
зникають десь по закутках, але раніш, аніж
зерно лягав скошене й молочене, — остання
куркульська злоба никає, і заздрість точить ніж.

Підпалами й під полами задрипаним обрізом
весь біг зерна збігається в інстанціях робіт,
зерно бо лізуть викрасти, — у пільмі плазом, низом
а газд зерна бо пробують на той послати світ

Але даремно ворога ножі, обрізи й гаси
навпір стають колгоспові, — зерно зростає, як
несхитна справа Сталіна, і партії і класи
робітної, під котрою вмирає зліба й ляк.

Отак то ось протруєне і спірками й парами,
і бурями бригадними і чварами нарад —
зерно в корі чорнозему, у борозні чорній рамі
парує ери гордістю, найкращим скарбом рад!

5|III—33

БЕЗПУТИННА ПІСЕНЬКА

Од Одеси до Батуму
море промінем пала.
од Одеси до Батуму
плине риба камбала.

Та в душі рибалок сльота,
і вони в турбот палу
із високого польоту
криють рибу камбалу!

Бо ні плану, бо ні снасті,
бо нікого хто б болів
в справі щій і гірш напасті
був би рибі камбалі.

Факт: — покіль на влови булу
рибакспілка подала —
од Батуму до Стамбулу
щеєла риба камбала.

ПЕРСПЕКТИВА

Обсипається в Березні навись,
а голоморозь Квітня — зніма,
відступаючи (ніби ненависть
безперечених поразок), зима.

Наближається Травень. — Це лави
робарів пронесуть прапори,
а відтак на Дніпрі пароплави
у затоках розпалять пари.

Буде рух пасажирів, — на пристань,
на Межигір'я, на Тетерів
і облавок в облавок — париста
біганина на пляж катерів.

Буде зелені плутаний запліт,
буде спів, буде сміх і ачей —
в решті решт буде пристрасть і заплід, —
будуть місячні ванни ночей.

Буде те, чого не видати.
буде неба блакить голосна,
буде все, що зумів подати
молода пролетарська весна.

САНТИМЕНТАЛЬНІ ВІДПОЧИНКИ УДАРНИКА

I. В и х і д н и й

Пташина, голосна
Лунає літа звістка.
Трояндами й любистком
Кінчається весна.

Дніпро від спеки мліє,
Випростуючи пляж,
І в місті ситро з фляж
Слідом за ним міліє.

В такі, — під будні, — дні —
В роботі — сил для вдару,
А в вихідний — гітару
І любку тра мені.

І прочуд дачних станцій,
І дачних квітів чад,
І в гості до дівчат
Прогулянки на танці.

І краєвид з вікна,
А в деякі моменти —
І дозу сантиментів
І чарки дві вина.

II. Д а ч а

Рештки туману біля ріки.
Червоні троянди в пущі.
Фарбовані крейдою бараки.
Сосни в парковій сущі.

Місяць осяяв чудні кущі.
За рогом веранди нишпорять тіні.
На лампу летить комашня й хрущі
Оббивають крильцятами стіни.

Зоряні келехи повні вина.
Гість мій і друг на гітарі грає.
Мовчазна в серці брентить струна
І тоном срібляним в ріці завмирає.

Самовдоволено це беру —
Сповна вичерпуючи гарні думи,
Поринаючи в мрію, але не в мару, —
Без енергії, але й без стуми.

III. К у р о р т

День. Ясна прогулянка. Ліс. Зелені тіні.
Зі стрімкої скелі — летючий водоспад.

Дощик несподіваний. Крапельки. Тремтіння
Вітів і листочків ніжно і не в лад.

Ніч. Пахучі зорі. Тиша. Кипариси.
Камінці. — Під берегом моря мілина.
Хвильки. — Білі зайчики. Дальні шкуни риси.
І на стежці місяця — срібна луна.

Проміні. Хмаринки. Сині снів споруди.
Спитья так чудово. Розчинене вікно.
Квіти. Аромати. Легко дишать груди.
Болізне і хворе — згинуло давно.

Равок. Місяць точиться під дашок курзалу.
Весело з постілі будить вітрець...
... Поїзд їде з білого тропічного вокзалу —
І до праці рветься ще один борець.

1933

ОСТАННІЙ З МОГІКАН

Я його зустрічав вже не раз і не два, безперечно,
зазирає під дугу, під задуху масного пенсне.
Ніби дух потойбічний зустріне́ться, — вклониться гречно,
німо шляпу підніме і чемно мене обмине.

А удома один, як моремух, сидить серед моху,
потемнілі від цвілі сторінки старого горта
й, живучи в величезну двадцятого віку епоху,
він од неї верта, він не бачить у ній ні чорта.

Час від часу рвучись в ідеали з тортур гемороїв —
він сидить, ніби крук, не пускаючи „зброї“ із рук,
між томів анахроній, з марою забутих героїв,
в рукавичках, що з ними збирався у похід Мальбрук.

Щоб триматись поверхні, він робить останні зусилля,
в живоплоти робіт заплітається скромно, як хвощ,

і стає за каталог чудного архівного зілля,
за живу патерицю нудних до історії прощ.

Я його зустрічав вже не раз і не два, безперечно,
зазирає під масне, засмальцоване, давнє пенсне.
Він при зустрічі завше вклоняється ввічливо, гречно,
і смішить, як контраст, молодого й живого мене.

II

Відбуваючи, мов карантин,
час, живе він, як черв ночей,
прогризаючи прейс-куранти
непотрібних у день речей.

Осідаючи, ніби ботик
од пробоїн, на часу дні —
під склепінням бібліотек
він свої доживає дні.

Очманілий до сліз, до згуби
від загубленого мани, —
він — останній дідок беззубий
пошехонської давнини.

III

Над ним зростає світ жилавий,
а він з дрібничок пил зніма.
Немає в нього справи слави,
геройства й доблесті! Нема!

Старезна річ нових оточень, —
він в призначеним на цвіль,
на тлін, на порох червоточин,
як корабель, що сів на міль.

24/III—33

ДРУГОВІ — ЧЕКІСТОВІ

Леоніду Недолі.

Ти ночами не спиш,
бо твій фах — вартування й безсоння,
ти заснув би, якби ж —
не вночі прокидався Торнтон,
що в твоє і в моє
п'ятиліток потушки підсоння,
не вагаючись, б'є
із отчизними гадами в тон.

Може, й в ніч ось оцю,
що кипить у крові, як в узварі —
ти не спиш і вівцю
роздягавш і бачиш: — це він —
недоловлений вовк,
недобитий спецюга аварій,
милуватий, як шовк,
стопродажний губитель турбін.

Може, й ніч ось оця —
першотравнева, тиха, — для тебе
тільки ніч без кінця,
що таїть в собі тисячі зрад,
може, й зорі, що от —
через вікна вриваються з неба —
миготять, як сволот —
шпигунів і проданців парад.

Може, в цю таки ніч —
не рахуючись з тим, а чи слід, чи
ще не слід зняти з пліч
величезну утому, — минеш
сто спокус щодо прав
відпочити й сидітимеш слідчим
та інспектором справ —
не збагнувши яких — не заснеш.

Що ж поробиш, браток —
чатування твоє — неминуче —
над турбінами ток,
викриваючи пітьму, летить,
алеж це ще не міт,
що по закутках людська онуча
в ніс країні робіт
ще не досить безпечно смердить.

Ось чому ти — не спиш,
а твій фах — вартування й безсоння,

ти заснув би, якби ж
не в ночі прокидався Торнтон,
що в твоє і в моє
п'ятиліток потужне підсоння,
не вагаючись, б'є
із отчизними гадами в тон.

20/IV—33

НІЧ

Ось ніч, і ось пора добору
разючих слів, і ось пора
паперу, подраного впору,
атраменту та спроб пера.

Ось ніч, що в вир на секретері
крізь мряку і крізь крапель харк
незграбно пре знадвору в двері
надхнення, згарбане за карк.

Ось ніч, що зопалу щодуху
орудує, на осліп, враз
невикінчених слів задуху
вмуровуючи в шпари фраз.

Ось ніч, що, забрана на спробу —
ще є, — ні бе, ні ме, — ще є
ніщо, — нарешті, йде до зроби
й доробком добрим повстає.

Ось ніч, що творить, ніч, що шпарко
в попарні рими грім збира,
враз охляває, жде припарки
і непритомна завмира.

Тут крапка, тут бо ніч застигла,
тут вірш кінчається, з труда —
тут виникає річ достигла,
ніким не творена зрода.

Тут виникає тип, охочий
пірнати й викнути в марі
і красти ніч — встроївши очі
крізь тишу — в два каламарі.

ЗМІСТ

Передмова	5
---------------------	---

МІЙ ДРУГ ДОН-ЖУАН

I	11
II	13
III	15
IV Перший вірш Дон-Жуана	16
V. Другий вірш дон-Жуана	18
VI. Третій вірш дон-Жуана	19
VII Четвертий вірш дон-Жуана	20
VIII	22
IX	25
X	28
Каришковий юнак	29

СУЧАСНА ЛІРИКА

Пісня, якої не вбити	39
Примітивна пісенька	45
Пісня про колгоспне зерно	48
Безпутинна пісенька	50
Перспектива	51
Саятим італійні відпочинки ударника	53
Останній з могикан	56
Д. угові-чекістові	59
Ніч	62

A522313

РАДЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА